

Zor olan dönmek mi?

Osman Necmi Gürmen yeni romanında okurunu yine Osmanlı'ya götürüyor.

Osman Necmi Gürmen, "Mühtedi"de Kanuni döneminde Hıristiyan forsaların Müslümanlığı kabul edişini anlatıyor.

"Mühtedi - Kiliseden Camiye"
Osman Necmi Gürmen
Kanat Kitap / Roman
Fiyatı: 12 YTL

BUKET ÖKTÜLMÜŞ buketok@hotmail.com

ANNESINDEN esinlenerek yazdığı "Râna"da Osmanlı'nın son dönemiyle Cumhuriyet'in ilk yıllarının ruhunu mükemmel bir biçimde aktaran Osman Necmi Gürmen, son romanı "Mühtedi" için Akdeniz'i mekân, Kanuni'nin hüküm sürdüğü yılları da dönem olarak seçmiş.

Romana adını veren "mühtedi", sadece sözlükte belirli bir karşılığı, bir anlamı olan kelimelerden değil; aynı zamanda, geçmişten günümüze bir yaşama biçimini tarif eden yoğun içerikli, çok uçlu ve içi neredeyse tıka basa dolu bir sözcük.

Çeşitli anlamları var. Bunlardan biri, "İslam'ı kabul eden, başka bir dinden İslam'a geçen kimse"leri tanımlaması, ki Osman Necmi Gürmen de romanını, inancını terk edip dininden dönen, Müslümanlığı sonradan benimseyen (!) bu kişiler üstüne kurmuş.

Romanın hemen girişinde, çok güçlü bir deniz saldırısının doğanın yardımıyla püskürtülmesini takiben ele geçen esirlerin ihtida töreni yer alıyor: "İspanyol ve Malta kadırgalarından kurtulan Hıristiyan forsalarından İslam dinine geçmeyi isteyenler Ağa'nın düzenlediği şölenlerde ağırlandırıyordu. Ayın alayları çarşıdan saray meydanına dek uzuyor, zurnaların tiz çağrısı, atların sırtına yüklü köslerin gürlemesiyle yan sokaklardan fırlayıp caddeye üşüşen kadın erkek, çoluk çocuk Resulullah'ın zaferini kutluyordu ihtida edenlerin şahsın-

da. Önde, mızraklarının ucunda at kuyruğundan alemleri, şeylere yol açan yüz kadar yeniçeri, ardından sıra sıra meslek loncaları, şekerçiler, sirmacılar, kılıç kalkanlı dövüşken silahçılar, cambazlar, hokkabazlar... Dillerini avurtlan içinde titreten kadınların canhıraş çığlıkları bu şaşaalı gösteriye ayrı bir renk katıyordu."

Geldim, gördüm, yendim

Tören, dönemin karmaşasıyla canlılığını okura göstermek istercesine çok renkli ve ayrıntılı betimlenmiş. Tören tüm cümbüşle sürerken hayat devam etmekte, olaylar gelişmekte ve romanın baş karakterini, Kalabriya'da doğan, Müslüman olduktan sonra Kaptan-ı Derya'lığa kadar yükselen Kılıç Ali Paşa'nın hem kölesi hem de oğlu Luca'yı "Yeni inancı kabul etmekten çok eskisinden sıyrılmaktır zor olan" cümlesiyle yüzleştiren bir diyaloga zorlamaktadır. Ki bu, belki de, Osman Necmi Gürmen'e "Mühtedi"yi yazma ilhamı veren, romanını üstüne kurduğu temel fikirdir.

Sezar'ın ünlü, "Veni, vidi, vici / Geldim, gördüm, yendim" sözünü, üç bölümden oluşan romanının her bir bölümünü adlandırmak için kullanıyor. Kendi içinde dallanıp budaklanan bu bölümlerle gelişen roman, "Ekler"de yer alan "Sözlükçe", "Emirnamelerin orijinaleri", "Kronoloji" ve "Bibliyografya" ile tamamlanıyor.

Tarihsel romana bakışını, Marguerite Yourcenar'ın "Hadrianus'un Anıları" kitabının "Not Defteri" bölümünden alıntılıdığı pasajlarda aktarıyor Gürmen. Bunlardan biri şöyle: "(...) Bilinen, tarih tarafından tespit edilmiş bir hayatı, bir bakışta bütün seyrini kavrayacak şekilde ele almalı; dahası bu hayatı yaşamış olan insanın onu tartıştığı, muhasebesini yaptığı, yani bir an olsun yargılayabildiği anı seçmeli."

Gürmen'in önce "Râna"da, şimdi de "Mühtedi"de yaptığı tam da bu zaten. Râna'da, ebenin, "Kızınız oldu efendim, Libabe Hanım sıhhatteler" müjdesini verdiği anda işittiği top sesleriyle irkilen Hüseyin Haşim Bey'in babalık sevincinin saflığını yitirliğini, eksilişini okumuştuk. Kızının hayata katıldığı bu uğursuz anı defterine (18 Cemaziyülevvel 1323 / 21 Temmuz 1905) kaydettiği tarih, dönemin Osmanlı padişahı 2. Abdülhamid'e yapılan bombalı saldırıyla aynı zamana denk düşüyordu çünkü.

Bebeklik ve çocukluk yılları, imparatorluğun alt üst oluşuna paralel bir kurgu ile anlatılan Emine Rana'nın hikâyesi, bu döneme tanıklığı bir anlamda. Abdülhamit'in devrilişi, meşrutiyetin ilan edilişi, 31 Mart Vakası'nın yanı sıra içerde ve dışarda gelişen bir sürü tatsız olayla sarsılan Osmanlı'nın başkentinde hüküm süren kaos anlatılmıştı. Kişisel muhasebeyse, romanın, neredeyse her aşamasında mevcut. "Mühtedi"de de öyle. ■